

Aralık 2015

Hazırlayanlar: Evren Belenlioğlu, Mustafa Yılmaz
Görüş ve önerileriniz için: evren@dtmos.ru
[Bülten arşivi](#) - [Abonelik](#)

RUS OTOMOTİVİNDE ARALIK AYI (ÖZET)

Türkiye-Rusya krizi. Su-24 uçağının düşürülmesinin ardından Türkiye ve Rusya arasında patlak veren siyasi kriz Aralık ayında derinlik kazandı. Rus otomobil fabrikalarına ürün tedarik eden Türk üreticilerin sevkiyatları ay başından itibaren gümrük engeliyle karşılaştı. Fabrikaların bulunduğu şehirlerin yerel idareleri ve fabrika temsilcilerinin devreye girmesiyle ay sonuna doğru sorunların bir bölümü aşıldı. Bununla birlikte, yedek parça tedarikiyle ilgili sorunlar sürüyor.

Ana sanayi. Rusya'da Kasım'da otomobil üretimi %22,2 azalırken kamyon üretimi %6,3 arttı. AVTOVAZ LADA XRAY üretimine başladı. Sollers, Isuzu ile kurduğu ortaklıktan çıktı. Hyundai Rusya'da yeni ticari araçlar üretecek.

Yan sanayi. Japon yan sanayi şirketi Hi-Lex Tolyatti fabrikasında test üretimine başladı. Ay içerisinde Tolyatti'de üretime başlayan bir diğer yan sanayi şirketi de Atsumitek Toyota Tsusho Rus.

Araç pazarı. Rusya yeni otomobil ve hafif ticari araç pazarı Kasım'da %42,7 geriledi. St. Petersburg pazarındaki gerileme %41. Yeni kamyon pazarı da Kasım'da %32 küçüldü. Tüm bunlara paralel olarak, ülkenin otomobil ithalatı 10 ayda %51,7 geriledi. Hükümet araç pazarının 2017'de yeniden büyümesini bekliyor.

Hükümet / yasal çerçeve. Ukrayna Rusya'dan ithal edilen otomobillere %10-18 gümrük vergisi koydu.

Rusya Hükümeti yaptırımlardan muaf tuttuğu şirketlerin listesini açıkladı

30-12-2015 / OİB Rusya

Rusya Federasyonu hükümeti Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını 1 Ocak 2016 tarihinden sonra da istihdam etme hakkı tanıdığı [şirketlerin listesini](#) yayınladı. Buna göre, Rusya'nın yaptırımlarından muaf tutulacak şirket sayısı 53. Ancak uygulamada şirketlerin 31 Aralık 2015 itibarıyla çalıştırdığı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sayısı temel alınacak ve 1 Ocak 2016'tan sonra bu sayının aşılmasına müsaade edilmeyecek.

Yaptırımlardan muaf tutulan şirketler arasında AKOM (Samara Bölgesi), Renault Rusya (Moskova), Coşkunoz Alabuga (Tataristan Cumhuriyeti), Ford Sollers Holding (Tataristan Cumhuriyeti) gibi otomotiv sektöründe faaliyet gösterenler de var.

Rusya'nın yeni yaptırım listesinde otomotiv yok

30-12-2015 / OİB Rusya

Rusya Federasyonu Hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi ya da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından kontrol edilen şirketlerin faaliyetine yasak getiren kararname ile ilgili beklenen listeyi yayınladı.

Buna göre, yasak inşaat, turizm, otelcilik, mimarlık, mühendislik-teknik proje (teknik test, araştırma, analiz) ve ağaç işleme sektörleri kapsıyor. Sektörden bağımsız olarak Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi ya da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından kontrol edilen şirketlerin Rus devleti ya da belediyelere iş yapması da yasaklandı. Yasak 1 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe girecek.

[Hükümetin internet sitesinde yayınlanan ilgili belgede](#) yasağın 1 Ocak tarihinden önce kontratla bağtlanan işleri kapsamadığı bilgisi de yer alıyor.

Rus hükümeti araç pazarının 2017'de büyümesini bekliyor

30-12-2015 / OİB Rusya

Rusya Başbakan Yardımcısı Arkadi Dvorkoviç, 40 milyar ruble tutarında devlet desteğiyle araç pazarının 2016 yılında yalnızca %5 gerileyeceğini söyledi. Desteğin 50 milyar rubleye çıkarılması durumunda ise 2015'de elde edilen satış rakamlarının korunması mümkün olacak.

Rossiya 24 kanalına bir demeç veren başbakan yardımcısı şunları söyledi:

“2015 yılında otomotivi desteklemek için 40 milyar rublenin üzerinde para tahsis ettik. Bu sayede sene başında %50 olarak tahmin edilen daralma %30'un altında gerçekleşti. Bu sevinilecek bir rakam değil ama yine de felaket derecesinde bir düşüşün önüne geçmeyi ve genel olarak fabrikaları, üretim hatlarını ve istihdamı korumayı başardık.”

“Önümüzdeki yıl görevimiz otomobil üretimindeki düşüşü tümüyle durdurmak. Bu nedenle destek programlarını sürdüreceğiz ve en az 2015'te harcadığımız kadar para harcayacağız. Öte yandan, tahsis edeceğimiz miktarı 43 milyar rubleden 50 milyar rubleye çıkarabilmek için çalışmalar yürütüyoruz.”

Bilindiği üzere, Rusya'da yeni otomobil ve hafif ticari araç satışları üst üste üç yıldır düşüşte. Kasım ayında pazar %34,5 oranında geriledi. Buna paralel olarak fabrikalar %40 kapasiteyle çalışıyor. Şu anda Rusya'da tam kapasite çalışan tek fabrika St. Petersburg'da kurulu Hyundai Motor Manufacturing Rus.

Bu şartlarda pazarın geleceği ile ilgili yapılan iyimser tahminler yerini daha kötümserlere bıraktı. Örneğin, PriceWaterhouseCoopers (PwC) birkaç yıl önce yayınladığı, 4 milyon adetlik 2020 pazar tahminini bu yıl 2,6 milyona çekti.

Vedomosti Gazetesi'ne konuşan Ford Sollers temsilcisi ise şunları söyledi:

“Rusya pazarı keskin inişler ve çıkışları hep yaşadı. Bugünkü durumu farklı kılan, ülkede çok sayıda ana ve yan sanayi yatırımı yapılmış olması. Bu da hükümetin çok daha hızlı ve etkili tepki vermesini gerektiriyor.”

Renault temsilcisi de her şeye rağmen Rus pazarının potansiyeline olan inançlarını koruduklarını söylüyor.

Avtostat ajansının verilerine göre, Rusya'da bin kişiye düşen otomobil adedi 284. Ajans yetkilileri Rusya'nın potansiyelinin bin kişiye 500 otomobil olduğu düşüncesinde. Ama yılda 4 milyonluk pazar büyüklüğüne 10 yıldan önce ulaşılması pek olası görünmüyor. Hyundai temsilcisi de Avtostat yetkilileri ile aynı fikirde.

Ajans yetkilileri otomobil satışları açısından ekonomik risklerin yanı sıra yeni bir tehdidin daha olduğuna işaret ediyor.

Ülkenin en büyük bölgesel pazarı konumundaki Moskova'da şehir hükümeti şehir içinde otomobil kullanımını sınırlandırma politikası benimsemiş durumda.

Ajans, paralı park yerleri nedeniyle sürücülerin masraflarının arttığını, bunun da birkaç yıl içerisinde Moskova'daki yeni otomobil talebi üzerinde olumsuz etkiye bulunabileceğini söylüyor. Öte yandan, diğer şehirlerin de bu alanda Moskova'yı takip etme olasılığı söz konusu. Vedomosti'ye konuşan üst düzey bir dealer ise paralı parkların yayılmasının talep üzerinde temelde bir etkisinin olmayacağı görüşünde. Bununla birlikte, park ücretlerinin sürekli artmasının kişisel ulaşım araçlarının çekiciliği üzerinde olumsuz etkiye bulunabileceğini kabul ediyor.

Rusya Türkiye'ye yönelik yaptırımların kapsamını genişletti

29-12-2015 / Rusya Federasyonu Başkanlığı

Rusya Federasyonu Başkanı Vladimir Putin'in 28 Kasım 2015 tarihinde imzaladığı, uçak krizi sonrası Türkiye'ye karşı alınacak ekonomik önlemleri içeren kararnamede değişiklik yapıldı. Putin'in imzaladığı yeni kararname bugün yürürlüğe girdi.

Yeni kararnamenin tam metni aşağıdaki gibi:

Rusya Federasyonu'nun ulusal güvenliğinin sağlanmasına ve ve Rusya Federasyonu vatandaşlarının suç niteliği taşıyan ve diğer hukuksuz eylemlerden korunmasına dair önlemler üzerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik özel ekonomik önlemlerin uygulanması üzerine kararname:

1. 28 Kasım 2015 tarihli, 583 numaralı "Rusya Federasyonu'nun ulusal güvenliğinin sağlanmasına ve ve Rusya Federasyonu vatandaşlarının suç niteliği taşıyan ve diğer hukuksuz eylemlerden korunmasına dair önlemler üzerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik özel ekonomik önlemlerin uygulanması üzerine kararname"de aşağıdaki değişikliklerin yapılması:

a) 1. maddenin b fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilecektir:

"b) Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi olan organizasyonların yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından ve (veya) Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi organizasyonlar tarafından kontrol edilen organizasyonların, Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından belirlenecek bir listeye göre Rusya Federasyonu topraklarında belirli işler (hizmetler) yapmalarına (vermelerine) yasak veya sınırlama. Bir organizasyonun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ve (veya) Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi organizasyonların kontrolünde bulunduğuna dair işaretler, 29 Nisan 2008 tarihli, 57-F3 numaralı "Ülke savunması ve devlet güvenliği açısından stratejik öneme sahip ekonomik yapılara yabancı yatırım prosedürü üzerine" başlıklı Federal Yasa'nın 5. maddesinin 1 ve 2. bölümlerine uygun olarak belirlenir;"

b) 5. maddenin c fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilecektir:

"c) Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi organizasyonlarla imzalanan ürün tedarik anlaşmalarının ve Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi organizasyonlarla ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve (veya) Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi organizasyonlar tarafından kontrol edilen organizasyonlarla imzalanan iş (hizmet) tedarik anlaşmalarının listesinin belirlenmesi, ancak, işbu Kararnamenin öngördüğü özel ekonomik önlemler bu ürünlere, işlere (hizmetlere) uygulanmaz;"

2. İşbu Kararname, yayımlandığı günden itibaren yürürlüğe girer.

Sollers, Isuzu ile kurduğu ortaklıktan çıktı

25-12-2015 / Avtostat

Sollers şirketi, Sollers-Isuzu ortaklığındaki %29'luk payını Isuzu Motors Limited'e, %21'lik payını da Sojitz Corporation'a satarak ortaklıktan çıktı. Yeni hisse dağılımında Isuzu Motors Limited'in payı %74, Sojitz Corporation'ın payı %26 oldu.

Sollers genel direktörü Vadim Şvedtsov, ortaklıktan ayrılmalarına sebep olarak, mevcut pazar koşullarında kendilerini daha güvende hissettikleri SUV ve hafif ticari araç segmentlerine yoğunlaşmak istemelerini gösterdi.

Bilindiği üzere, Sollers-Isuzu ortaklığı Ulyanovsk Otomobil Fabrikası bünyesinde hafif tonajlı kamyon üretimi gerçekleştiriyordu.

Rus otomotiv fabrikaları Türkiye'den parça tedariki problemlerini çözdü

25-12-2015 / Vedomosti

Vedomosti gazetesine konuşan Renault, Ford Sollers, Volkswagen Group Rus fabrikalarının temsilcileri, Türkiye'den parça tedarikinde yaşanan sıkıntıların aşıldığını söyledi. Nissan temsilcisi "Sorun neredeyse %100 çözüme kavuştu," ifadesini kullanıyor. Buna göre, Türkiye'den gelen otomotiv parça ve bileşenleri Rus gümrüklerinde normalden biraz daha uzun sürede gümrükleniyor. Toyota temsilcisi ise her şeyin yoluna girdiğini söylüyor. Federal Gümrük Servisi (FTS)'in temsilcisi de bu ifadeleri doğruladı.

Hatırlanacağı üzere, kısa bir süre önce Türkiye'den gelen parça ve bileşenlerin Rus gümrüklerinde takılması sonrasında bazı otomotiv ve makine fabrikalarında üretim durma noktasına gelmişti.

Bununla birlikte, bir fabrika temsilcisi oto servis alanında kullanılan parçaların gümrük geçişlerinde gecikmeler olduğunu belirtiyor. Rusya Otomobil Dealerları Birliği'nin temsilcileri depolarda yeterince yedek parça olduğu için bu konuda bir sorun yaşamayı beklemediklerini söylüyor.

Öte yandan, Türkiye'den parça tedarik sorunu çözülmüş olsa da fabrikaların yeni tedarikçi arayışında olduğu yönünde haberler geliyor. AVTOVAZ'a yakın bir kaynak söz konusu parçaları ülke içinden tedarik etmek için bir yılın üstünde bir süreye ihtiyaç olduğunu belirtiyor. Tedarikçinin başka bir ülkede bulunması durumunda bu süre 1 ila 3 ay arasında. Rusya'da üretim yapan tedarikçiler de şu sıralar bununla meşgul. Örneğin Rosteh ile birlikte Rusya'da lastik üreten Pirelli Türkiye'den metal ve tekstil tel ithal ediyor. Şirket bugüne kadar tedarikte bir sorun yaşamamış olsa da yeni tedarikçi arayışında olduğu sızan haberler arasında.

St. Petersburg araç pazarı Kasım'da %41 geriledi

24-12-2015 / Auto-Dealer-SPb

Auto-Dealer-SPb ajansının verilerine göre, 2015 yılının ilk on bir aylık döneminde St. Petersburg şehrinde 112,090 adet yeni otomobil ve hafif ticari araç satıldı (-%34). Kasım ayında satılan araç sayısı ise 10,564 (-%41).

Ajans yetkilileri, %41'lik düşüşü yüksek baz etkisine bağlıyor. Satışların bu seviyede seyretmesi durumunda Aralık ayındaki düşüş beklentisi %50 civarında. Ajansın yıl sonu tahmini ise %36'lık gerileme.

Ocak-Kasım dönemi itibariyle St. Petersburg pazarının tüm Rusya araç pazarı içerisindeki payı %7,7.

Hyundai Rusya'da yeni ticari araçlar üretecek

21-12-2015 / Auto Review

Hyundai önümüzdeki yıl Rus pazarına iki yeni ticari araç modelini getirmeyi planlıyor: hafif ticari H350 ve kamyon Mighty.

Auto Review dergisinin haberine göre, şu anda Türkiye'de de üretilen H350'lerin üretimine yakında Kaliningrad'da kurulu Avtotor fabrikasında başlanacak. Aracın Rusya satış fiyatının yeni GAZel Next (1,1 milyon ruble) ile Mercedes Sprinter Classic (1,4 milyon ruble) arasında olacağı tahmin ediliyor.

3,5 ila 7,5 ton arası ağırlığa sahip Mighty kamyonların ise 1,7 milyon rubleden başlayan fiyatlarla satışa sunulması bekleniyor.

Rusya otomobil fabrikaları yeni yıl tatiline çıkıyor

18-12-2015 / Avtostat

Rusya'daki on otomobil fabrikası yılbaşı tatilleri öncesi, önümüzdeki yılda çalışma planları hakkında açıklama yaptı.

Kaluga'da kurulu PSMA Rus fabrikası, önümüzdeki yıl çalışma haftasını bir gün kısaltacak. Fabrikanın istihdamı korumak amacıyla altı ay boyunca (1 Şubat - 31 Temmuz 2016) bu şekilde çalışacağı belirtiliyor.

AVTOVAZ 15 Şubat 2016'dan itibaren haftada dört gün çalışacak. Yeni rejim, şirketin daralan pazar koşullarında devreye soktuğu masrafları azaltma ve krizi önleme programının bir parçası.

İjevsk'te kurulu İjAvto 29 Aralık 2015 - 13 Ocak 2016 tarihleri arasında yılbaşı tatili yapacak. Fabrikanın basın bürosundan yapılan açıklamada yılbaşı tatiline biraz erken çıkılmasının sebebi olarak üretim planının tamamlanmış olması gösterildi.

KAMAZ 2015 sonuna kadar normal rejimde çalışacak. Bununla birlikte, 2016'da sipariş durumuna göre kısaltılmış çalışma haftasına geçme olasılığı bulunuyor.

St. Petersburg'da kurulu Nissan fabrikası 2016 ilk baharından itibaren şu anda iki olan vardiya sayısının bire indirileceğini duyurdu. Bu da 500 kişinin işten çıkarılması anlamına geliyor.

Hyundai Motor Manufacturing Rus fabrikası ise haftanın beş günü, üç vardiya halinde çalışmaya devam etmeyi planlıyor. Fabrika yılbaşı tatilinin ardından 21 Ocak günü yeniden iş başı yapacak. Fabrikadan yapılan açıklamada bu tarihe kadar yeni modellerin üretimi için bazı modernizasyon çalışmalarının yürütüleceği bilgisi yer aldı.

GM-AVTOVAZ 22 Aralık 2015 - 17 Ocak 2016 tarihleri arasında çalışmayacak.

Ulyanovsk'ta kurulu UAZ fabrikası 31 Aralık - 10 Ocak tarihleri arasında tatil yapacak. 10 Ocak - 1 Şubat arasında ise çalışanlar yıllık izin yapacak. Bu esnada fabrikada bazı yatırım projeleriyle ilgili çalışmalara devam edilmesi planlanıyor.

Ford Sollers ise hatırlanacağı üzere yeni yıl tatiline diğerlerinden daha erken çıkmıştı. Ford Sollers'in Vsevolojk ve Tataristan fabrikaları talepteki düşüş nedeniyle iki ay çalışmayacak.

St. Petersburg'da kurulu Toyota fabrikası da 31 Aralık 2015 - 10 Ocak 2016 tarihleri arasında geleneksel yılbaşı tatili nedeniyle üretimi durduruyor.

Rusya'da Kasım'da otomobil üretimi %22,2 azalırken kamyon üretimi %6,3 arttı

16-12-2015 / Rosstat, Avtostat

Rusya Federal İstatistik Servisi Rosstat'ın açıkladığı verilere göre, Ocak-Kasım döneminde ülkede 1,2 milyon otomobil üretildi (-%23,6). Kasım ayında kaydedilen üretim miktarı ise 100 bin (-%22,2).

Kasım ayında bazı otomobil fabrikalarının ay başından itibaren üretimi durdurduğunu hatırlatmakta fayda var. Bunlardan Toyota RAV4 üretim hazırlıklarıyla bağlantılı olarak 15 Kasım'a kadar, Volkswagen için kontratlı üretim yapan GAZ talepteki düşüş nedeniyle 10 Kasım'a kadar, AVTOVAZ ve GM-AVTOVAZ yıllık envanter çalışmaları nedeniyle 4 Kasım'a kadar üretim yapmadı. Ford Sollers'in de 18 Kasım'da Vsevolojk ve Naberejniye Çelny fabrikalarında üretimi durdurduğunu hatırlatalım. Bu fabrikalar talepteki daralma nedeniyle 15 Ocak 2016'ya kadar çalışmayacak.

Rosstat verilerine göre, ülkede Ocak-Kasım döneminde 116 bin kamyon üretildi (-%16,2). Kasım ayında üretilen kamyon sayısı ise geçen yıla kıyasla %6,3'lük artışla 13 bin oldu. Ülkenin en büyük

kamyon üreticisi KAMAZ'ın Kasım ayında artan siparişlerle birlikte yeniden haftada beş günlük çalışma rejimine döndüğünü hatırlatmakta yarar var. Bir diğer Rus üretici Ural da geçtiğimiz ay yeni Ural Next serisi kamyonların üretimine başladı.

Ocak-Kasım döneminde Rusya'da üretilen otobüs sayısı 32, bin oldu (-%17,1). Kasım ayında üretilen otobüs sayısı ise 3,4 bin (-%20,8).

AVTOVAZ LADA XRAY üretimine başladı

15-12-2015 / Avtostat

Tolyatti'de kurulu AVTOVAZ fabrikası 15 Aralık'ta, yani bugün LADA XRAY hatchback model otomobillerin üretimine törenle başladı.

Proje için gerçekleştirilen yatırım miktarı 12 milyar ruble. Üretim hattının kapasitesi yılda 60 bin otomobil. Başlangıç etabında %50 olarak açıklanan yerellik oranının bir yıl içinde %75'e çıkartılmasının planlandığı açıklandı.

Törende konuşan Samara Bölge Valisi N. Merkuşkin valilik çalışanlarının %85-90'ının LADA Vesta ve XRAY otomobilleri kullanacağını söyledi.

Modelin satışına 2016 Şubatı'nda başlanması planlanıyor. Daha önce aracın baz fiyatının 600 bin rublenin altında olacağı duyurulmuştu.

Rus basınına göre gümrüklerde son durum

14-12-2015 / TASS, İnterfaks, Kommersant, Avtostat

Kommersant'ın 14 Aralık tarihli haberine göre, St. Petersburg şehrinin sanayi politikası ve inovasyon komitesi başkanı Maksim Meyksin, şehirdeki işletmelerin Türkiye'den gelen parça ve bileşenleri almaya başladığını açıkladı. Buna göre, Rus gümrük yetkilileri Toyota fabrikasına giden 11 ve Bosch-Siemens fabrikasına giden 2 konteynerin geçişine izin verdi. Diğer konteynerler ise gümrük kontrol bölgesine sevk edildi. Meyskin daha önce mevcut durumun St. Petersburg'ta kurulu onlarca fabrikayı etkilediğini söylemişti.

Hatırlanacağı üzere, St. Petersburg idaresi Türkiye'den gelen parça ve bileşenlerin gümrükten sorunsuz bir biçimde geçmesi için Federal Gümrük Servisi'ne ricada bulunmuştu.

Öte yandan, Avtostat ajansı yine 14 Aralık tarihli haberlerinde Renault ve AVTOVAZ'ın Türkiye'den gelen parça ve bileşenlerin gümrük geçişlerine hâlâ sorunlar yaşadığını belirtiyor. Rusya Başbakan Yardımcısı Arkadi Djorkoviç 2 Aralık'ta AVTOVAZ'ın tedarik probleminin çözüldüğünü açıklamıştı. Sektör kaynakları ise ne AVTOVAZ'ın, ne de diğer fabrikaların durumunda bir düzelme olmadığını

ifade ediyor. Türkiye'den gelen parça ve bileşenler radyasyon testi gibi uç kontrollere tabi tutuluyor. Bir başka şirketin temsilcisi, şu anda asıl sorunun servis yedek parçalarında olduğunu, ama üretim hattına gelen parçaların yavaş da olsa ülkeye girişine izin verildiğini söylüyor.

Rusya yeni kamyon pazarı Kasım'da %32 geriledi

14-12-2015 / Avtostat

Avtostat verilerine göre, Rusya'da Kasım ayında 4133 adet yeni kamyon satıldı (-%32). Böylece Ocak-Kasım döneminde satılan kamyon sayısı 45,374 bine ulaştı (-%42,6).

Rusya'da 3,5 ton üzeri ağırlığa sahip yük taşıma amaçlı kullanılan araçların kamyon sayıldığını hatırlatalım.

Marka ve model bazında ayrıntılı satış rakamları aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Rusya'da Kasım ayında en çok satılan on kamyon markası

No	Marka	Kasım 2015	Kasım 2014	%	Ocak-Kasım 2015	Ocak-Kasım 2014	%
1.	KAMAZ	1 569	1 752	-10,4	15 281	23 598	-35,2
2.	GAZ	552	723	-23,7	6 138	8 173	-24,9
3.	ISUZU	267	224	19,2	2 245	2 045	9,8
4.	MAZ	266	573	-53,6	3 241	7 106	-54,4
5.	SCANIA	200	294	-32,0	2 358	5 087	-53,6
6.	URAL	196	255	-23,1	2 302	3 624	-36,5
7.	MERCEDES	166	195	-14,9	1 694	2 518	-32,7
8.	HYUNDAI	128	210	-39,0	2 069	3 927	-47,3
9.	MAN	127	522	-75,7	1 667	4 137	-59,7
10.	NEFAZ	127	102	24,5	1 305	1 498	-12,9
	Toplam	4 133	6 075	-32,0	45 374	79 086	-42,6

Rusya'da Kasım ayında en çok satılan on kamyon modeli

No	Model	Kasım 2015	Kasım 2014	%	Ocak-Kasım 2015	Ocak-Kasım 2014	%
1.	KAMAZ 6511	379	519	-27,0	4 606	8 081	-43,0
2.	KAMAZ 4311	339	397	-14,6	3 516	5 223	-32,7
3.	GAZ GAZON NEXT	266	22	5,0	2 715	23	5,0
4.	KAMAZ 6520	227	262	-13,4	1 871	3 809	-50,9
5.	KAMAZ 5490	164	103	59,2	672	253	165,6

6.	MERCEDES ACTROS	139	128	8,6	1 177	1 501	-21,6
7.	KAMAZ 5350	115	61	88,5	814	997	-18,4
8.	HYUNDAI HD 78	108	125	-13,6	1 461	1 961	-25,5
9.	SCANIA R	108	43	151,2	814	1 019	-20,1
10.	MAN TGS	107	448	-76,1	1 447	3 394	-57,4
	Toplam	4 133	6 075	-32,0	45 374	79 086	-42,6

Rus gümrüğü Türkiye çıkışlı oto parça ve bileşenlere kolaylık sözü verdi

11-12-2015 / İnterfaks

Rusya Federal Gümrük Servisi (FTS), İnterfaks haber ajansına, St. Petersburg valiliğinin başvurusundan sonra, Rus otomobil fabrikalarının ihtiyaç duyduğu Türkiye çıkışlı parça ve bileşenlerin sorunsuz bir biçimde gümrükten geçmesi için ilave önlemler alındığı açıkladı.

Hatırlanacağı üzere, St. Petersburg valiliği şehirdeki otomobil ve makine fabrikaları adına FTS'e başvuruda bulunmuş ve Türkiye'den ithal edilen parça ve bileşenlerin gümrükten geçişinde kolaylık sağlanmasını rica etmişti. Aksi takdirde bazı fabrikalarda üretimin durabileceği uyarısında bulunulmuştu.

Türk otomotiv ürünlerine gümrükte uygulanan blokajın kaldırılması için St. Petersburg idaresi devrede

11-12-2015 /

St. Petersburg Vali Yardımcısı Sergey Movçan, 9 Aralık'ta Rusya Federal Gümrük Servisi Başkan Yardımcısı Vladimir Malinin'e bir mektup yazarak şehirdeki fabrikaların Türkiye'den ithal ettiği oto komponentlere uygulanan gümrük blokajının kaldırılmasını rica etti.

İnterfaks'ın haberine göre, Movçan başvurusunda dünyanın önde gelen otomotiv üreticilerinin şehirde faaliyet gösterdiğini ve burada gerçekleşen üretimin tüm Rusya otomotiv sanayinin %22 ila 24'üne karşılık geldiğini hatırlatıyor. Vali yardımcısı, Türkiye'ye karşı yaptırım uygulanmaya başlandıktan sonra şehirdeki fabrikaların üretim hattında kullandığı bir dizi ürünün tedarikinde ciddi aksamalar yaşandığını ilave ediyor. Örneğin, şehirde kurulu Toyota fabrikası 26 Kasım'dan bu yana gümrükten tek bir ürün dahi çekebilmiş değil.

Movçan bir dizi makine üreticisi de aynı durumda olduğunu belirttikten sonra soruna bir çözüm üretilmediği takdirde işletmelerin üretimi durdurmak zorunda kalabileceği uyarısında bulunuyor.

Rusya'nın otomobil ithalatı 10 ayda %51,7 geriledi

10-12-2015 / Avtostat

Rusya Federal Gümrük Servisi (FTS)'nin verilerine göre, Ocak-Ekim 2015 döneminde ülkenin otomobil ithalatı 288 bin seviyesinde gerçekleşti (-%51,7). Söz konusu ithalatın parasal değeri 5 milyar 376,1 milyon dolar.

Yılın ilk on ayında ithal edilen kamyon sayısı 16,7 bin (-%69,5). Kamyon ithalatının parasal karşılığı 672,1 milyon dolar.

Aynı dönemde Rusya'nın otomobil ihracatı %24,1'lik gerilemeyle 79,9 bin adet seviyesinde gerçekleşti (886,4 milyon dolar). İhraç edilen kamyon sayısı ise 14,4 bin (-%20,4). Bu ihracatın parasal değeri 337,6 milyon dolar.

Japon yan sanayi şirketi Hi-Lex Tolyatti fabrikasında test üretimine başladı

09-12-2015 / Avtostat

Tolyatti Özel Ekonomi Bölgesi'nde (SEZ) kurulu Japon Hi-Lex Rus fabrikası, otomobiller için vites kutusu kablosu test üretimine başladı. SEZ'den yapılan açıklamada, ilerleyen dönemde fabrikada cam kaldırma sistemleri, kaput açma kablosu ve yakıt dolum ağzı üretiminin organize edileceği belirtiliyor.

Dört hektarlık alan üzerine 1,3 milyar rublelik yatırımla kurulan Hi-Lex Rus fabrikası tam kapasite çalışmaya başladığında 150 işçi istihdam edecek.

Rusya yeni otomobil ve hafif ticari araç pazarı Kasım'da %42,7 geriledi

08-12-2015 / OİB Rusya

Association of European Businesses (AEB)'in verilerine göre, Kasım ayında Rusya'da 131,572 bin yeni otomobil ve hafif ticari araç satıldı. Bu, geçen yılın aynı ayına kıyasla %42,7 daha düşük bir satış rakamı. Ocak-Kasım döneminde gerçekleşen satış miktarı ise 2,220,758 (-%34,5).

Kasım ayında en çok satılan on model (Veri: AEB, Grafik: Kommersant)

Hyundai Solaris*		11462 +12%
Lada Granta		9000 -15%
New KIA Rio		8253 -25%
VW Polo		4732 +17%
Renault Duster		4312 -39%
Renault Logan		3208 -45%
Lada Largus		3122 -51%
Chevrolet Niva		2993 -33%
Lada Priora		2678 -66%
Renault Sandero		2394 -31%

AEB Otomobil Üreticileri Komitesi Başkanı Joerg Schreiber rakamları şöyle yorumladı:

“Bir yıl önce ruble hızla değer kaybediyor, tüketiciler de fiyatlar yeni döviz kuru nedeniyle yukarı fırlamadan önce otomobil almak için showromlara hücum ediyordu. Kasım 2015'de bunların hiçbiri olmadı, ki bu da pazarın bir yıllık performansındaki göreceli kötüye gidişi açıklıyor. Yıl sona ermedi ancak Aralık ayı ile ilgili beklentiler çok daha mütevazı, özellikle de geçen yıl yaşanan kısa ömürlü satış patlaması dikkate alındığında.”

Ayrıntılı satış rakamlarına [Rusya araç pazarı](#) sayfamızdan ulaşılabilir.

Rus sektör basını Türk otomotivi ile ilişkilere olumlu yönden yaklaşıyor

08-12-2015 / Avtostat

Uçak krizi sonrasında Rus sektör basını ülkenin Türk otomotivi ile ilişkisini olumlu yönden ele almaya devam ediyor. Son olarak Avtostat'ta yayınlanan bir yazıda, sığağı sığağına verilen ilk tepkilerin şimdi yerini daha soğukkanlı değerlendirmelere bıraktığı belirtiliyor. Buna göre, Rus yetkililer, Türkiye'ye karşı tam yaptırım uygulanmasının olanaksız olduğunu anlamış durumda.

Bunun da sebebi olası yaptırımların öncelikle Rus işletmelere ve Rusya'nın kendi çıkarlarına ciddi darbeler indirmesi riski.

Bu durum otomotiv endüstrisi için özellikle geçerli. Yazıda Türkiye'den Rusya'ya otomobil, komponent ve yedek parça ihracatının hacmine dair rakamlar veriliyor. Türkiye'nin bu yıl MİMS Automechanika fuarına 60'ın üzerinde şirketle milli katılım gerçekleştirdiği ve bu firmaların halihazırda çeşitli kontratlarla Rus sanayi ve ticaretine bağlı olduğu, ya da Rusya için cazip tekliflerle pazara giriş hazırlığı yaptığı hatırlatılıyor. Türk tedarikçilerin dünyanın önde gelen otomobil üreticileriyle çalıştığı ve kaliteli üretim gerçekleştirdiği yazıda altı çizilen bir diğer husus.

Avtostat analisti Andrey Toptun, yaptırımların Rus otomobil pazarına yansımayacağı şeklindeki öngörülerinin şimdilik doğrulandığını söylüyor. Toptun bununla birlikte gümrüklerde yaşanan gecikmelere değiniyor. Analistin tahmini bunların zaman içerisinde ortadan kalkacağı yönünde.

Yazıda ayrıca Rusya'da üretim yapan 14 Türk otomotiv yan sanayi şirketinin olduğuna dikkat çekiliyor. Bu firmalardan bazıları üretimlerini devlet programları çerçevesinde organize etmişti. Bunlara örnek olarak, 2014 yılında Tolyatti Özel Ekonomi Bölgesi'nde faaliyete geçen Nobel Automotive Rusya gösteriliyor. Şirket Lada, Datsun, Renault ve Nissan üreten AVTOVAZ'ın yanı sıra, Rusya'da üretilen Toyota ve KIA modellerinin de tedarikçisi konumunda.

Yazıda adı geçen diğer Türk şirketleri Coşkunöz Alabuga ve Şişecam'a bağlı Automotive Glass Alliance Rus. Bunlardan ilkinin Ford-Sollers'e gövde elemanları tedarik ettiği, ikincisinin ise yılda 800 bin takım otomobil camı ürettiği hatırlatılıyor.

Rus otomobil fabrikaları Türkiye'den tedarikin kesilmesinden endişeli

07-12-2015 / Kommersant

Kommersant gazetesinin haberine göre, Rusya sanayi ve ticaret bakanlığı yetkilileri Rusya'daki otomobil fabrikalarıyla iletişime geçerek Türkiye'den parça ve bileşen tedarikinin kesilmesi ihtimaline karşı kendilerini güvenceye almalarını tavsiye etti. Gazetenin kaynakları, bakanlığın Türk otomotiv ürünlerinin yaptırım kapsamına alınması yönünde bir planın söz konusu olmadığı, tersine Türkiye'nin karşı yönde bir yaptırımı devreye sokarak parça tedarikini kesmesinden endişe edildiği yönündeki ifadelerini aktarıyor.

Hatırlanacağı üzere, geçtiğimiz hafta Başbakan Yardımcısı İgor Şuvalov, Türk sanayi ürünlerinin yaptırım kapsamına alınmasının planlanmadığını açıklamıştı. Bununla birlikte, Türkiye çıkışlı parça ve bileşenlerin gümrük geçişlerinde hâlâ ciddi sıkıntılar yaşanıyor.

Üretim bandında Türkiye'den gelen komponentleri kullanan Rus üreticiler arasında AVTOVAZ, KAMAZ ve Renault-Nissan da var. Bunlardan KAMAZ kardan mili gibi bazı kritik komponentleri Türkiye'den alıyor.

Gazete kaynaklarının aktardığına göre, bakanlığın tavsiyesine sektörün tepkisi son derece olumsuz oldu. Buna göre, şirketler şu anda Türkiye'den gelen ürünlerden neden vazgeçilmemesi gerektiği hususunda “ikna edici bir argüman tabanı” oluşturmakla meşgul.

Gazetenin görüş aldığı VTB Kapital analisti Vladimir Bespalov, Türkiye'nin Rusya'ya oto komponent tedarikine sınırlama getireceğine ihtimal vermiyor. Zira Bespalov'a göre bu sadece Rus ekonomisini değil, dünyanın önde gelen üreticilerini de zora sokacak bir gelişme.

Ukrayna Rusya'dan ithal edilen otomobillere %10-18 gümrük vergisi koydu

07-12-2015 / *İnterfaks*

Ukrayna, Rusya'dan ithal edilen otomobillere %10-18 gümrük vergisi koydu. İlgili devlet komisyonunun açıklamasında verginin 5 yıl süreyle geçerli olacağı bilgisine yer verildi. Söz konusu vergi Sollers Uzak Doğu ürünleri için %17,66, AVTOVAZ ürünleri için %14,57, diğer Rus markaları için %10,41 oranında belirlendi. Karar sekizin üstünde yolcu taşıyan araçları kapsamıyor.

Bilindiği üzere, Ukrayna otomotivi şu anda ciddi bir kriz içinde. Ukravtoprom verilerine göre, Ocak-Ekim 2015 döneminde ülkedeki üretim bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 5,3 kat düşerek toplamda 5189 adet olarak gerçekleşti.

Ukrayna Devlet İstatistik Servisi'nin verilerine göre ise, Ocak-Eylül 2015 döneminde Rusya'dan Ukrayna'ya ithal edilen otomobil sayısı 938. Söz konusu ithalatın parasal değeri 6,3 milyon dolar. Aynı dönemde ülkenin toplam otomobil ithalatı 43,280 bin adet olarak gerçekleşti (560,6 milyon dolar).

'Rusya otomobil pazarı 2017'de büyümeye başlayabilir'

07-12-2015 / *Avtostat*

Frost & Sullivan şirketinin yayınladığı tahmine göre, 2015 yılında Rusya'da 1,6 milyon yeni otomobil satılacak (-%36). Şirketin raporunda jeopolitik gerilim ve düşen petrol fiyatları gibi etkenlerin pazarın kendini toparlamasına engel olduğunu ifade ediyor. Bununla birlikte, satın alma kararlarını erteleyen tüketicilerin hazır hale gelmesiyle birlikte 2017 yılında satışların biraz canlanacağı ve 1,8 milyona çıkabileceği tahmin ediliyor. 2021 yılı pazar tahmini ise 2,8 milyon.

Rapor yabancı üreticilerin bir yol ayrımında olduğu, ürünlerini ithal etmek ya da Rusya'da üretmek arasında bir tercih yapmak zorunda kalacağı tespitinde bulunuyor. Rusya'daki fabrikalarında yerellik seviyesini arttırmak için yatırım yapan şirketler daha şanslı görülüyor. Şu anda Rusya'da en yüksek yerellik oranı %68 ile Renault-Nissan alyansında.

Rusya gümrüklerinde tam sayım ve kontrol devam ediyor

04-12-2015 / OİB Rusya

Rusya Federal Gümrük Servisi (FTS)'nin birinci başkan yardımcısı Vladimir Malinin, Interfaks haber ajansına Türkiye'den gelen hızlı bozulma özelliğine sahip ürünler ve otomobil komponent ve bileşenlerinin gümrüklerden herhangi bir gecikme olmadan geçtiğini, bunların dışında kalan tüm ürünlerin %100 kontrole tabi olduğunu, kontrolün ardından bunların da geçişlerine izin verildiğini söylemişti (02.12.).

Bu açıklamanın sadece resmi görüşü yansıttığını, gümrüklerdeki gerçek durumla pek örtüşmediğini belirtelim. OİB'in iletişimde olduğu Türk şirketler ve lojistikçilerden ulaşan bilgilere göre, ürünler hala gümrüklerde bekliyor ve herhangi bir düzelme yok (04.12).

Ruslar Türkiye'deki GAZ fabrikasının çalışmasını sınırlamayacak

03-12-2015 / Gazeta.ru

Rusya Sanayi ve Ticaret Bakanı Denis Manturov, Türkiye'de GAZel Next model hafif ticari araç montajlayan tesisin çalışmasına herhangi bir sınırlama getirmeyeceklerini açıkladı.

Hatırlanacağı üzere, Türk şirketi Mersa Otomotiv ve Rus LCV üreticisi GAZ 2012'den beri Sakarya'da montaj üretimi gerçekleştiriyor. Burada montajlanan araçların ana bileşenleri Rusya'dan gelirken kardan mili, jant, akü ve fren sistemi elemanları Türk üreticilerden satın alınıyor.

Atsumitek Toyota Tsusho Rus Tolyatti'de üretime başladı

03-12-2015 / Avtostat

Japon otomobil yan sanayi şirketi Atsumitek Toyota Tsusho Rus, Tolyatti Özel Ekonomi Bölgesi'nde (SEZ) test üretimine başladı. Şirket Granta, Datsun, Priora, Kalina, Vesta, Gazelle Next üretim hatları için mekanik ve otomatik vites kutusu mekanizmaları tedarik edecek.

Hatırlanacağı üzere Atsumitek Toyota Tsusho Rus Tolyatti SEZ'de üretim yapmak için 2013 Temmuz'undan bu yana çalışmalarda bulunuyordu.

2015 yılında Rusya'da satılan Türkiye menşeli otomobil sayısı 4889

03-12-2015 / Avtostat

Avtostat verilerine göre, 2015 yılının ilk on aylık döneminde Rusya'da, Türkiye'de üretilmiş 4889 otomobil satıldı. Bu otomobillerin 4639 adedi Toyota Corolla. Diğer modeller ise Toyota Verso ve Honda Civic.

Türkiye'de üretilen otomobillerin Rusya pazarındaki payı %0,5. 2014 yılında Rus pazarında satılan Türkiye menşeli otomobil sayısı ise 28,524 idi. Bu rakam pazarın %1,2'lik dilimine karşılık geliyor.

Avtovaz'ın Türkiye'den parça tedarik sorunu çözüldü

02-12-2015 / OİB Rusya

Başbakan Yardımcısı Dvorkoviç, Lada marka araçları üreten Avtovaz'ın Türkiye'den tedarik ettiği parçalarda yaşanan sorunun giderildiğini, bu parçaların gümrüklerde 1-2 gün bekletildiğini, Rusya pazarı için çok gerekli ürünlerin gümrüklerden artık geçtiğini belirtti.

Avtovaz Başkanı Bo Andersson ise, Avtovaz'ın 66 farklı parçayı Türkiye'den tedarik ettiğini, ve tedarik etmeye devam edeceğini bildirdi.

Rus medyasında önceden yayınlanan bazı haberlerde, Avtovaz'ın Türkiye'den gelen parçaları alamaması durumunda bu Cuma (03.12) üretim hatlarının durma tehlikesi olduğu belirtilmişti. Buna karşın Rusya Federal Gümrük Servisi, otomotiv parçalarının beklemekten geçtiğini belirtti.

Türkiye'yle kriz Rus otomotivini vurabilir

02-12-2015 / Vedomosti

AVTOVAZ-Renault-Nissan alyansına yakın kaynaklar Salı günü Vedomosti gazetesine, alyansın Türkiye'den komponent tedarikini genel olarak yoluna koyduğunu anlattı. Kaynaklardan biri bunun için Federal Gümrük Servisi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın da dahil olduğu bir dizi kuruma çok sayıda başvuruda bulunulduğunu söyledi. Ama Rusya'daki komponent şirketlerinin Türkiye'den tedarik ettiği parçalarla ilgili sorunlar hâlâ yerli yerinde. İki kaynak söz konusu parçaların iki gündür gümrükte beklediğini söylüyor. Kaynaklardan birinin belirttiğine göre, Rusya'da debriyaj sistemleri üreten Valeo ve benzin deposu üreten DSK bu şirketlerden ikisi. Vedomosti'nin ulaştığı DSK'ya yakın bir kaynak da durumu doğruluyor. Valeo temsilcisi gazetenin sorularına yanıt vermedi. İki kaynak otomotiv için ekipman tedarikinde de güçlükler yaşandığını ve bu konuyla ilgili olarak yetkililere başvurularda bulunulduğunu ilave ediyor.

Nissan temsilcisi “Konuyla alakalı tüm devlet birimleriyle temas halinde” olduklarını söylüyor. “Sorunun çözülmesi yolunda mesafe kaydettik. Durumun üretimi etkilemesi riski minimum düzeyde”. Renault temsilcisi de Türkiye'den tedarik ettikleri ürünlerin akışında şimdilik bir kesinti olmadığını ifade ediyor. AVTOVAZ temsilcisi yorum yapmadı.

Gazete, haberinde Uludağ Otomotiv Endüstrisi İhracatçıları Birliği OİB'in Rusya Federasyonu temsilcisi Evren Belenlioğlu'nun Avtoevolyutsiya konferansında gerçekleştirdiği sunumdan da alıntılar yapıyor. Rusya Federal Gümrük Servisi'nin verilerine göre 2014 yılında Türkiye'den Rusya'ya yaklaşık 700 milyon dolarlık oto komponent ithal edildi.

Salı günü açıklanan yasaklı ürünler listesinde oto komponentler bulunmuyor. Ama Vedomosti'nin öğrendiğine göre, hükümetten gümrük yetkililerine buna dikkat etmeleri yönünde bir ikaz ulaşılmış değil. Gümrük konusunda uzman bir hukukçunun aktardığına göre, küçük ve orta ölçekli şirketler gümrüklerde çok ciddi sorunlar yaşıyor. Durum özellikle Novorossiysk, St. Petersburg ve Merkez Bölge'de oldukça ağır. Hukukçunun söylediğine göre, alıcıların çoğu re-export rejimi bildirisinde bulunuyor, bazıları ise Türkiye'den gelen ürünleri reddediyor. Herhangi bir tazminat almanın mümkün olmaması bir yana, malların depolama masraflarının da ödenmesi isteniyor. Firmalar konteyner başına 200 euro kontrol masrafı ödüyor, günlük depolama maliyeti ise 15 ila 150 bin ruble arasında.

Vedomosti'ye konuşan bir kaynak, tedarikçilerle olan problemin kısa sürede çözülememesi durumunda örneğin AVTOVAZ'ın bu Cuma üretimi durdurmak zorunda kalabileceğini söylüyor. Kaynak Türkiye'den ithaline yasak getirilecek ürünler listesinin genişlemesi riskine de dikkat çekiyor. Aynı kaynak şu anda Türkiye'den otomobil ithalinin de yasaklanması konusunun yetkililerce tartışıldığını belirtiyor.

Association of European Businesses (AEB) Başbakan Yardımcısı İgor Şuvalov'a bir mektup göndererek Türkiye'den oto komponent ithaline yasak getirilmemesini rica etti. Şuvalov'un temsilcisi mektubun kendilerine ulaştığını ve şu anda üzerinde çalışıldığını söylüyor.

Vedomosti'ye konuşan kaynaklar Türkiye'den yapılan komponent ithalinin yasaklanmamasını umduklarını, zira bu ürünleri kullanan fabrikaların kısa sürede yerlerine yenilerini bulamayacağını ifade ediyor. VTB Kapital'den Vladimir Bespalov'a göre, bu durum ülkedeki komponent fiyatlarında artışa neden olabilir.

Türkiye'den ürün tedarik eden Volkswagen, KAMAZ ve GAZ gibi fabrikalar Vedomosti'nin sorularına yanıt vermedi (GAZ ayrıca Türkiye'de Gazet Next montajı yapıyor). Toyota temsilcisi herhangi bir tedarik problemi yaşamadıklarını söylüyor. Sanayi ve ticaret bakanlığı yetkilileri de Vedomosti'nin sorularını yanıtızsız bıraktı.

Rusya'nın yaptırımları hangi sektörleri etkileyecek?

01-12-2015 / Sputniknews Türkçe Servisi

Moskova'nın, Rus Su-24 uçağının düşürülmesi nedeniyle Türkiye'ye uygulayacağı yaptırımların ülkenin turizmden tarıma kadar pek çok sektörünü etkilemesi bekleniyor.

Londra merkezli araştırma şirketi Capital Economics'ten ekonomist William Jackson, AFP haber ajansına açıklamasında, "Yaptırımların Türkiye'ye etkisi genel olarak sınırlı olacaktır" dedi ve yaptırımların Türkiye ekonomisine maliyetinin gayri safi yurt içi hasılanın yüzde 0.5'ine denk geleceğini söyledi.

AFP de Rusya'nın yaptırım kararlarının en çok etkileyeceği beş Türk sektörünü derledi:

TURİZM

Uçağın düşürülmesinin hemen ardından Rusya kendi vatandaşlarına Türkiye'yle ilgili seyahat planlarından vazgeçmeleri için çağrıda bulundu. Rus tur şirketleri de Türkiye'ye tur paketi satışlarını durdurdu. Türkiye Turizm Bakanlığı verilerine göre Ocak-Ekim ayları arasında Türkiye'yi 3.5 milyon Rus turist ziyaret etmişti. Bu, Türkiye'deki her sekiz turistten birinin Rus olduğu anlamına geliyor. Nitekim ekonomist William Jackson da "Türkiye yaptırımlardan en zarar verici etkiyi muhtemelen turizm sektöründe görecek" dedi.

ENERJİ

Doğalgaz boru hattı

Rusya Ekonomi Bakanı Aleksey Ulyukayev Türkiye'ye yönelik yaptırımlardan Türk Akımı doğal gaz boru hattı projesi ve Akkuyu nükleer güç santralının de etkilenebileceğini söylemişti. Rusya-Türkiye ilişkilerinde enerji sektörü kritik bir önem taşıyor. Zira ortak enerji projelerinin yanı sıra Türkiye tükettiği doğal gazın yüzde 55'ini, petrolün de yüzde 30'unu Rusya'dan alıyor. Ancak Türk Akımı ve Akkuyu projeleri risk altında olsa bile hiçbir Rus yetkili Türkiye'ye doğal gaz ya da petrol sevkiyatının sınırlanabileceğine dair bir açıklama yapmadı.

TİCARET

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bundan bir yıl önce ülkeleri arasındaki ticaret hacminin 2023'e kadar 100 milyar dolara çıkarılmasını hedef olarak belirlemişti.

Rus federal istatistik ajansı verilerine göre Rusya 2014'te Türkiye'ye 24.5 milyar dolar değerinde ürün (ağırlıklı olarak doğal gaz, çelik, tahıl) ihraç etti. Bu sırada Türkiye'den 6.7 milyar dolar değerinde ürün aldı.

Bununla birlikte son gelişmeler ardından 100 milyar dolar hedefinin 'artık bir hayal olduğu' yorumları yapılıyor.

Nitekim IHS Global Insight finans şirketinden ekonomist Lilit Gevorgyan da yaşananları, 'Rusya ve Türkiye arasında jeopolitik ve tarihi farklılıklara rağmen on yıldan uzun süredir ticaret ve enerji alanlarında partnerlik kurma çabalarından büyük bir gerileme' olarak niteledi.

GIDA ÜRÜNLERİ

Türkiye, Rusya'nın Avrupa'ya uyguladığı gıda ambargosundan en fazla yararlanan ülkelerden biri olmuştur. Nitekim Türkiye, meyve ve sebze gibi ürünlerin ihracatını artırması nedeniyle 2014'te Rus pazarındaki payını yüzde 19 oranında artırmıştı.

Ancak Rusya Başbakan Yardımcısı Arkadiy Dvorkoviç gelişmelerin ardından, Türkiye'ye yönelik yaptırımlar kapsamında bu ülkeden meyve ve sebze ithalatının sınırlandırılacağını söyledi. Rusya Tarım Bakanı Aleksandr Tkaçev de Türkiye'den alınan tarım ürünleri yerine 'bir hafta içinde' yenilerinin koyulabileceği uyarısında bulundu. Tkaçev, Türkiye yerine İran ve Güney Afrika gibi birçok ülkeden tarım ürünleri alabileceklerini belirtti.

İNŞAAT

Rusya 2014'te ithal ettiği inşaat hizmetlerinin yüzde 35'ini Türkiye'den almıştı. Bununla birlikte Soçi Olimpiyat Oyunları için yapılan inşaatlarda Türk şirketinin de ön sıralarda olduğu görülmüştü. Rusya Birinci Başbakan Yardımcısı İgor Şuvalov ise Türk inşaat şirketleriyle 31 Aralık'tan önce imzalanan anlaşmaların yaptırımlardan etkilenmeyeceğini ancak 1 Ocak sonrasında imzalanacak her anlaşma için hükümetten özel bir izin alınması gerektiğini açıkladı.

Bunların yanı sıra Şuvalov Türk sanayi ürünleri için ise 'şimdilik' bir önlem almayı planlamadıklarını söyledi.